Ч. 203. Чернівці, субота 14. (25.) вересня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днів по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмі-нїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Гадки о суспільній дїяльности.

(Ідеальні жаданя від суспільного дїяча і доконче потрібні услівя для суспільної дїяльности).

II.

В своїх заявах суспільний дїятель не може зсилати ся на чию небудь *волю*, бо его жаданя (розуміє ся, в моральнім змислї) повинні основувати ся лише на *ідеї*. Не маючи на то повновласти, годї говорити н. пр. *від імени* народу; можна говорити лише *в імя* народу. Говорити від імени народу, значило би, що того або сего жадає *воля* народу, котра може помиляти ся; тимчасом говорити в імя народу значить говорити в імя *ідеї* народного добра, а ся ідея безусловно гарна. Так і релїгійний чоловік лише тогди не призиває „всує" імени Бога, коли жадаючи чогось іменем Бога, говорить не *від* імени Бога, представителем котрого себе уважає, а *в* імя Бога, як висшого ідеалу правди. В суспільних дїлах не можна зсилати ся нї на свою, нї на чужу волю, бо де воля, там можлива і самоволя, а де самоволя, там можлива й неправда. „Так я хочу, sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas (я так хочу, так і приказую, нехай моя воля буде приказом), car tel est notre bon plaisir (бо нам так подобає ся) — все те — формули волї, що бачать оправданє своїх жадань у своїх власних бажанях, і в нїчім більше. Упертий доґматизм каже: „Я так думаю" і не хоче чути нїяких доказів критики. Фанатизм то доґматизм чутя, деспотизм то доґматизм волї. Лише деспот може відкрито зсилати ся на свою волю, як на послїдну рацию своїх жадань. Фанатик також завсїгди деспот, однак він бачить в собі лише оруде чужої волї, приписуючи жаданя своєї волї Божеству або боготвореній „державі, суспільности, народови." Фанатик-інквізитор думав, що він творить волю божу; фанатик-якобінець рубав голови, думаючи, що того жадає народна воля. Всякий деспотизм і фанатизм походить з пересьвідченя, що моя воля має нїби-то абсолютне право на непогрішимість або що я знаю чиюсь непогрішиму волю.

В такім доґматизмі виховує ся другими і вправляє ся дуже часто сам ум чоловіка, що після свого чутя і своєї волї може й не бути нї фанатиком нї деспотом. То дїє ся тодї, коли чоловіка приручують — або він сам привикає — уважати себе і своїх однодумцїв одинокими правдивими речниками суспільности або народу і в ролї таких говорити від їх імени, жадати по їх волї. Не-фанатики і не-деспоти по своїй вдачі, можуть лише з привички, на основі доґматичного мисленя, виступати й так, що не один фанатик або деспот міг би у них повчити ся, — і такою дорогою наслїдованя фанатизм і деспотизм запановують над цїлими ґрупами суспільности. Якобінцї лише себе вважали „патріотами" і називали інцівізмом (необивательством) всяку незгоду з їх теориями, фанатично ненавидячи кождого, хто не був „патріотом" і деспотично приказуючи всїм бути лиш такими „патріотами" як они. У нас — каже Кареєв — також немало прикладів надуживаня сего слова: всї, що не так думають, як ми, не патріоти.

З тим лучать ся звичайно і такі фальшиві, неморальні і шкідливі обяви, як зарозумілість, самохвальба, котрі можуть опанувати і цїлу громаду. Такий н. пр. шовінїзм або фальшивий національний патріотизм: „ми найсильнїйші зі всїх," „шапками всїх закинемо" і т. п. Любов до вітчини (народу) — велика і сьвята любов, однак она жадає, щоби ми знали свою вітчину, свій нарід, зі всїми его недостачами, потребуючими направи, і знали, що любити вітчину (нарід) не значить безнастанно сьпівати „Грім побіди роздавай ся!" Тимчасом богато, дуже богато людий не вважає потрібним знати свій нарід, тому, що любить его не так, як треба, а лише з несьвідомого наслїдованя других і з вкоріненої потім привички. Они, може бути, й не фанатики і не деспоти, але їх гарні чутя і добра воля лише в злий бік повернені доґматизмом малорозвитого ума; їх можна виратувати, научивши їх. Чути від кого би то не було зарозумілу самохвальбу дуже не мило — чи то від чужих чи від своїх — все одно, коли-б н. пр. хто небудь став говорити, що ми нїби-то перший нарід на сьвітї, найкористнїйша частина суспільности, найрозумнїйша і найчеснїйша партия, найлїпша частина молодїжи і т. п. Коли-б се навіть в кождім поодинокім випадку і було правдою, то лишім ми то другим, щоби нас хвалили та нагороджували; але-ж ми самі можемо й помиляти ся, а коли відносити ся взагалї критично до якого небудь народу, до якої небудь суспіль-

6)

Некультурна.

НОВЕЛЯ

Ольги Кобилянської.

(Дальше.)

. . . .

Стоїть і дивить ся.

Видить: верхи, скали позолочені, саме тепер заходить сонце, над лїсом уже ніч звисає— більше нїчо; хиба знов лїс... Єї душу щось затьмило і розяснило, мов прошибла єї лиха блискавиця, а в серце пірнуло ножем... с е чортівский млин, се е г о шум заливає воздух як меле!...

Зойкнула.

Здурив єї. Вислав сюди, щоби заблудила, голову зломила, щоб єї дикий звір пірвав, або щоб єї сам нечистий взяв... мій, мій, мій!

В нїй розгуляла ся злість і розперла душу, і она майже не памятала себе. Де він, щоб его убила? розтріскала до онтої скали на порох, а птахи, що он плавають, вибрали очи? отсими своїми руками вбила, задавила би, як гадюку... і як стояла коло старої обемистої смереки, так і вдарила своєю головою до неї. Най она згине, най зараз згине, коли вже на таке зійшло!... — Відтак обглянула ся. І не знала, чи їй в очах сьвіт потемнїв, чи се вже ніч спадала.

Ніч спадала...

...Ей Боже!

І прокляла она его тут. І в добру годину проклила она его; сам Бог чи нечисті вложили їй той проклін в губи, бо він достиг его. Притиснула руки до голови, аби не здуріла, або може вже здуріла! І знає і не знає, що з нею дїє ся. Що тепер робити? Ночувати тут, чи йти далї? Она вже знає, що млина нема тут жадного, і що те все, що бачить і чує, є той „чортівский млин"!

А ночувати а йти — все одно. Смерть тут і там. Як ночувати в тім пеклї, де чорти в днину мелять? Волося стає їй нараз дубом... наставе північ і она без сьвічки умре! ох, як їй тяжко! У грудях мов кров накипіла; накипіла небога з злости, жалю і страху. Округ неї темінь і спадає щось як хмара; страшно так... з лїса дише сама чернь... смерть.

Але як уже має бути, так най буде! Вже лїпше назад вертати. Як має перед собою ще дни і години, перебуде все. Доси мала она завсїгди щасте. Може не покине єї і тепер! Єї ноги зболїли; сама майже тремтить з холоду, і огріває єї хиба жадоба вбити его, — а тепер знов у воду! Коби хоть місяць засьвітив, але чи побачить она его між тими камяними стїнами, між котрі назад увийде?...

Як перейшла стїни, місяць уже сьвітив. Она-ж зпоміж стїн знову в лїс. Було лячно в день іти, а в ночи — най не каже!

І знов іде водою: іде на слїпо. Місця, котрі обминала за дня, — тепер для неї однакові. Знає лиш, що йдучи водою не зблудить, і що їй лекше на души, коли чує єї бульків. Часом прокраде ся місячне сьвітло крізь гиле — а оно таке густе, як сїтка — померехкотить на водї — і тілько і блиску. Тогди побачить, що лїзе саме на гострий камінь, котрий жде, мов туман, щоби вдарила ся в него, але що їй вже ноги! не чує їх вже. Обтовкла їх так, що як би в днину, то може би і побачила, як єї кров закрасила воду.

Відтак знов падала по пояс в спорохнявілі дерева. Роздерла собі руку, є ще от тут знак, а як видобувала ся з одного, то по єї руцї прохловзнуло ся блискавкою щось вогке, холодне, що й тепер нею стрясає.

Лиш одного она собі не пригадує — ішла як без памяти — чи шумів лїс? І чи так само, як за скалистию брамою? Відай що нї. І она собі вирахувала, що як вийде з сего страшного

ности, партиї, громаді молодїжи, — то все і всюди найдемо дещо таке, що нам відхоче ся їм занадто „кадити.“ Так коли ми порівнаємо і себе з другими, то наша оцїнка себе не все мусить бути вірна. Зарозумілість а певність себе то не те саме. Певність себе може основувати ся лише на докладнім знаню своїх прикмет і сил, а до зарозумілости, до самохвальби сего не потрібно. Годї вправдї винуватити цїлі народи і ґрупи суспільности за зарозумілість і самохвальбу їх членів, але на кождий випадок ті люди не є окрасою нї народів, нї партий. І чим більше в них таких людий, тим гірше.

Така зарозумілість може мати і дуже шкідливі та несправедливі практичні наслїдки. Навіть і без загорілости, що граничить нераз з божевілєм, але — як то кажуть — при здоровім умі і памяти, можна себе уважати чимсь таким, чим зовсїм нема підстави себе уважати. Говорити і робити чоловікови і цїлій н. пр. партиї можна лише від свого імени, коли они не мають повновласти так або інакше говорити в імени кого другого: від цїлого народу, від держави, від тих або сих ґруп суспільности, від даних місцевостий і т. п. Віддільний член партиї без повновласти своїх товаришів, не може говорити і робити в імени всеї партиї; інакше він буде самозванцем. Цїла партия, що говорить і робить за цїлу суспільність або за якусь еї часть, не маючи на то повновласти, буде також самозванцем. То значить, що коли нема повновласти, то не можна казати другим, що та повновласть є. Нї! Коли тобі нїхто не поручив від его імени говорити і робити, то ти говори лиш від себе і памятай між иньшим і на то, що можна давати добру раду і тим, що тебе о раду не питають, і противно можна на чиюсь просьбу давати раду, але злу. Повновласть дає чоловікови тільки одно право, говорити і робити від імени тих, що дали еї, — та кілько-ж то разів повновластники обманювали довіріє своїх клїєнтів і виборцїв і кілько то разів они поступали собі зле в користь своїх вірників або таки з їх порученя! Виходить з того таке, що хоч хтось і має повновласть від когось, то се ще не доказ, аби его поступки були добрі. Коли-б суспільність стала жадати від кождої особи, виступаючої в ролї моралїста, публїциста або практичного дїятеля на суспільній арені, щоби він показав повновласть від якого уряду, товариства, верстви, професиї, партиї і т. п., то не були би можливі нї пророки, нї реформатори, нї народні провідники, нї взагалї люди, виступаючі, як індивідуальні личности. Їх повновласть в їх умі і в їх знаню, в їх талантї і в їх силах, в їх енерґії і їх дїлах, хоч суспільність і тяжко терпить, коли помиляє ся в оцїнцї їх ума, знаня, таланту, сил, енерґії і подвигів своїх героїв. Одвічальність таких людий — дуже велика, бо они не дїлять еї з нїякою партиєю, поки самі собі не сотворять партиї.

(*Наші замітки*). Говорити і робити від імени цїлого народу у Русинів в модї. З'їде ся пятьдесять сьвящеників і основують для виборів „всенародний або краєвий“ комітет вмавляючи відтак в нарід, що їх воля то его воля. Тимчасом даване у нас повновласти від імени народу а навіть партиї не є так управильнене, щоби справдї можна сьміло сказати, що ось то сей комітет або виділ полїтичного товариства має право говорити від імени народу або навіть партиї. В одних радикалів ся справа сак-так управильнена; але в иньших партиях нї. Таким чином всї поклики поодиноких людий, виділів або комітетів на волю всего народу або навіть партиї в нас звичайно безпідставні. В нас люди самі накидають народови або партиї свою волю і кажуть їм думати, що то їх воля. І вже декотрі дїячі суспільні, чи то поодиноко чи гуртом, так привчили суспільність, що та без нїякої критики з фанатизмом повтаряє фрази о „одиноких“ заступниках своїх. З привички, з доґматичного мисленя а не з розуміня річи, походить у нас та правдива пошесть якобіньска, що одних уважає ся патріотами, а других нї. „Романчук патріот, а Барвіньский нї; всї-же повинні бути такі патріоти, як Романчук, бо лише він і ми з ним розуміємо справу, любимо нарід і знаємо, що ему потрібно“. Подібний доґматизм бачимо і в москвофілів, а по части і в радикалів, хоч ті настілько тверезі, що контролюють свої думки і поступки бодай раз в рік на зборах, а й зі своїми провідниками не обходять ся, як з непогрішимими людьми.

Через те, що у нас всякий провід партиї і ґазети партийні просто не допускають у себе другої думки і не дають еї під розвагу партиї, а ті партиї задля неспроможности материяльної держуть лише свої партийні ґазети і не мають нїякої контролї над подаваними їм думками, — з привички, можна сказати, витворив ся у нас і фанатизм партийний, котрий за собою веде роз'ярене. Зарозумілість партиї каже їй уважати себе найлїпшою і тому карає всїх, що не суть „патріотами“ на еї лад. Тимчасом як би була вирозумілість, що всїх же і не можна і не потрібно брати під один стрихулець, що можна бути патріотом і не на лад Романчука, то не було би й роз'яреня між нами.

А як ми любимо свій нарід? Дуже богато познак є на те, що ми іменно не любимо его так, як греба. Ми любимо его несьвідомо, з наслїдованя, не знаючи его і не бажаючи навіть знати его недостатки, бо найбільше не люблять Русини слухати того, коли їм скаже ся, що ось в тім і в тім они самі винні. П. Борковский обурює ся, що часом повинна собі руска нация засьпівати: „нїхто не винен, сама я,“ а так обурює ся і богато иньших. Критицї всїляких правительств, Поляків і т. п. ми посьвячуємо невміру більше місця і часу, як критицї свого власного народу. Тому то в нас москвофіли „також Русини“ і з ними можна іти рука в руку; тому в нас селяни і божі і сьвяті і в нїчім невинні; тому в нас духовеньство цїле було і є „патріотичне,“ як не голосно патріотичне, то бодай тихо, (так що его аж занадто часто зовсїм не чути і роботи его не видко); тому ми всї разом, кромі декого, і чесні

лїса, настане північ. Тогди або загине, або буде жити. Не оглядала ся: їй здавало ся, що несе щось страшне тяжке на плечах і що еї туй-туй щось до сьміху заскоботче. А може й несла що — чи она знає?

Де дерева рідшали і саме близько над водою, тиснуло ся щось з лїса; прозорі білі страховиди. Виростали з землї і розлазили ся в гилю. Они тиснули ся на еї груди, щоб еї задавити, але як она лиш то зміркувала, валила в то кулаками і їй ставало лекше...

Коли виходила з лїса — не дай Боже нікому дожити такого — і оглянула ся у перше в его глубінь, заскоботало еї щось так міцно, що она зареготала ся в голос, нї-що аж рикнула. І дав Бог сьвятий так, що той регіт згубив ся вперед в лїсї, а відтак добив ся чутно знов до неї і привів еї до розуму. Їй хотїло щось розум відобрати — тото, що сидїло їй на плечах і скоботало і що она через цїлий лїс несла... вірить їй отсе хто чи нї?

Ну, але відтак, як стала она бічи! Бігла, бігла, цїлу дорогу бігла, що тягла ся вже межи горами, аж доки не прибігла між пасовиска і левади. Тут стояли десь-не-десь колиби, коло котрих товар, збитий в громадку, ночував, і аж тут їй полекшало.

Тут сьвітив місяць ясно, як у днину, і она увидїла сьвіт. Увидїла гори, як їх бачила з полудня, небо, що було засїяне сьвятими зорями, а раз забрехала навіть і якась собака, що ночувала коло товару і сей брехіт успокоїв еї, як людский голос...

Всюди тихо... страшний шум пропав — видко... тут Божа сила панувала...

. . . .

Але вже від тепер она не могла бічи. З еї ніг щезла десь сила, мов лишила ся десь — і она ледви могла волїкти ся. Заночувати не хотїла нїгде. Як-же їй відтак зранка вертати дорогою, і попри хати знакомих ґаздинь? Що розказувати за обкровавлені ноги, за пошматовану, замочену одежу, і що она мов дївча без хустки вертає? А еї гарна червона хустка — гей гей, де она! може добре в чортівских руках!

І волїкла ся она, поволи, поволи мов слїпа, або збита, або сама старина, і доволїкла ся до своєї хати.

Пришкутульгавши до воріт, заздріла у вікнї сьвітло. Він був дома. Приступила до вікон, заглянула, видить: на еї постелї розкинула ся Текля, еї сестра; розпатлана, погана — спить; а він сидить коло печі і щось зашиває... Нею аж стрясло щось... ноги почали телїпати ся... а з самого серця еї підійшло щось аж до голови — щось страшне. Їй захотїло ся підпалити хату, або заподїяти щось, щоби і его і еї стратило — але відтак відійшло, як би чиєюсь рукою зняло. Не чула більше нї жалю, нї болю. Їй було все байдуже. Була лиш зморена, обезсилена; чула біль в цїлім тїлї, а ноги... в них тьохкало, як клевцем...

В голові шуміло... поганий той шум лїсний закрав ся їй в голову і якесь дзвонене пробивало ся крізь него.

І поволїкла ся до шопи, що притикала до хати заслонена, густою вишнею; кинула сердак, кинтарик з себе, повалила ся на то, перехристила ся і уснула... Коли пробудила ся зранку і встала, було в хатї порожно. Нї еї, нї его не було. І спала она ще цїлу днину і цїлу ніч. а коли на другий поранок встала, була здорова і погідна, як тогди, коли вибирала ся в дорогу на смерть.

— А як він прийшов, Параско? — питала панї.

— Як він прийшов, — розказувала — то она саме тогди давала курам їсти. Кинув на неї очима і сплюнув.

— А що — каже, — була в moara dracului? коли будуть молоти?

— Змололи би тебе гріхи твої!—каже она ему, і більше нїчо. І не говорила она до него через пять день; не казала ему забирати ся і не казала лишати ся. Їсти не варила, сьвітла — коли приходив у вечір — не сьвітила, а коли в недїлю казав, що не має чистого шматя, она лише казала: „Мене нема!“

— А Текля?

А Текля як прийшла, то еї дюґнуло як сто язиків гадячих. Она зірвала ся тай за барду.

— Підеш з моєї хати, суко? — закричала.

— Ігі на тебе! ти здуріла? — каже она тай витріщила свої пульки на ню.

і добрі і невинні, а лише винні ті вороги, що нам дихати не дають. Така у нас любов народу, все прощаюча собі, а нічого не прощаюча „ворогам,“ котрі — певно, можуть мати ріжні гріхи — але не повинні мати того гріха на совісти, що бажають жити на наш кошт. Так, як би ми — колиб тільки могли — не хотіли також доробляти ся добра і чужими руками! Чому „другі“ мають бути взагалі гірші, як ми? Хто нам виставив сьвідоцтво на те, що за нами ніякої неправди нема? Самі себе не хвалім, нехай нас другі хвалять!

Нам потрібно великої вирозумілости, котра би нас єднала настілько з житєм, аби ми то житє могли вести по свому, а не відганяла нас від житя так, щоб ми одні на других дивили ся вовками. Тоді ніяка робота не можлива, хиба вовча, т. є. пожиранє самих себе.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 24. вересня 1897.

Для руских родин! Проф. др. Стоцкий і редактор Маковей будуть в неділю вечером о 7-ій год. в сали „Народного Дому“ говорити про Київ, як споминки з своєї подорожи. Всї рускі родини, так місцеві, як і замісцеві просимо явити ся як найчисленнїйше, бо на се заслугує цікавий предмет вповни.

Стан здоровля Є. Ем. кардинала Сильвестра Сембратовича поліпшив ся трохи. Вправдї запаленє легких треває дальше, але хорий набирає сили, а теплота тїла майже нормальна.

З черновецкої низшої ґімназиї. На новий шкільний рік 1897/98 вписало ся до сеї школи разом 253 учеників; а то до 1-ої кл. (нїмецкий відділ) 64, до руского відділу **31**; до 2-ої кл. (нїмецкий відділ) 43, до руского відділу **30**; до 3-ої кл. 47, а до 4-ої кляси 38 учеників. Про відносини при так званих руских паралельках ми повернемо свого часу, коли призбираємо потрібний материял. Але вже тепер можемо сказати, що Русини не мають ні найменьшої причини бути хоч троха вдоволеними з тих „руских“ паралельок.

З черновецкої гр. пр. реальної школи. В осїннім речинци ставляли ся до іспиту зрілости 14 публичних і 4 приватні ученики; з них здали іспит 8 публичних і 2 приватисти. Прочі ученики перепали, а то один екстернїст на неозначений час. — З початком нового шкільного року вступили до тої школи разом 516 учеників, отже о 7 меньше, як минувшого року; але в 1-ій клясї є проте о 21 учеників більше, як попередного шкільного року.

Добродійні офіцири. Офіцири 41-го полку піхоти в Чернівцях устроюють дня 1-го жовтня концерт військової музики в сали музичного товариства. Чистий дохід призначений для бідних міста. Карти продають ся в торговлї музикалїй Розенцвайґа, а в день концерту при касї.

З угорскої Руси. До дописий з угорскої Руси в числї 198-ім *Буковини* присилає нам п. Стрипський зі Скотарського свої замітки. Про о. Натолю, каже він, писав не з чуток, а на підставі інформаций від чоловіка, котрий сам бачив о. Натолю хорим з слїдами ударів на тїлї. — Що-до робітників у фабрицї цукровій в Mezöhegyes, то й ті его інформациї опирали ся на власних спостереженях. Дня 3. або 4. вересня вернула з фабрики до скотарського громада людий, з запалими очима і лицями, страшно змучених, котрі нарікали дуже на злий харч і на то, що їх обдурено. Задля голоду не могла робити, мадярскі урядники сварили їх, а то й били по лици. Характеристичне се, що в той сам день, коли наші люди прийшли на роботу до фабрики, фабрику покинуло 150 робітників-Словаків задля тих самих причин, що й наші. Правда, що селянам нашим поводило ся добре в Mezöhegyes, але се не тепер було, а в жнива підчас страйків альфельдских робітників. Тоді за посередництвом старости Балейтия богато Верховинців найшло милу для них роботу і добру заплату.

Що до антисемітизму на угорскій Руси і его причин най послужать сї дві вісти. В скотарськім о. Омелян Штейфан заложив читальню для селян (першу руску читальню на цїлій угорскій Руси). Скотарчани купили на будинок читальні дерева за 20 зр. в сусїднім селї Студенїм. Сї дрова в ночи з 5. на 6. с. м. зовсїм згоріли; спалили їх жиди, котрі в коршмі говорили людям, що „в тїй читальни не будете збирати ся.“ — А знов у мармарошскім селї, Нижній Бистрі, цїле приходство з будинками згоріло до тла. Парох Віктор Теґзе не міг нічого виратувати, крім своєї родини. Будинки були з пятьох боків підпалені; шкода виносить 6.000 зр. І за що жиди на него такі злі? За те, що він дуже ревно опікував ся своїми парохиянами і недавно тому заложив у своїм селї Creditverein. Се було жидамлихварам не в смак, бо повиходили їх обманьства на верх і они діставали ся перед суд. І чи можуть тепер оо. Штейфан і Теґзе при такім тероризмі жидів сподївати ся яких успіхів з своїх ревних заходів?! Про відносини в Бистрі не можу нічого близшого подати; але Скотарчани боять ся тепер ставити власний дім для читальні, хиба що Сіонїсти заберуть тих жидів до Палестини; а поки-що мусять люди потайки сходити ся раз на тиждень в школї.

Пос. Шаер помилуваний. Fremdenblatt довідує ся, що Стояловець пос. Шаер, засуджений на вісїм місяців вязниці за обиду маєстату, помилуваний з увільненєм від всїх правних наслїдків. Значить, пос. Шаер задержить свій мандат і поновного вибору не буде потрібно.

Нещасте на морю. Коло Кукстафен пристани нїмецкій, затонув торпедовий корабель, причім командант мекленбурский князь Фридрих Вільгельм і сїм моряків згинуло.

Нові порядки в черновецкім маґістратї. В нашім маґістратї завів ся був звичай, що коли хто мав яку протекцию, то він діставав посаду, до котрої не мав жадної кваліфікациї, ба був до неї навіть за старий. Пішов хто з иньшого уряду на пенсию, зараз діставав добре платне місце в маґістратї — мав аж дві платні, а тимчасом ходили молоді люди зі студиями і відповідним знанєм без кусника хлїба. І взагалї говорить ся в містї досить голосно, що в черновецкім маґістратї сей або той урядник повинен би з ріжних взглядів, а головно з огляду на повагу уряду піти в пенсию або таки й без пенсиї. Як тепер бачимо, новий директор Відман старає ся ту нарушену повагу черновецкого маґістрату направити і в тій цїли заводять там ґрунтовну санацию. Нездібні урядники ідуть на пенсию, хто провинив ся тяжко, того просто наганяють, а на его місце приходить чоловік честний і здібний. З того мусить кождий, кому залежить на добрій господарцї в містї, бути вдоволений; що якась кліка дивить ся за се басом на директора Відмана, се чей его не вздержить на вибраній раз дорозї, що вже тепер показує ся хосенною для міскої господарки.

Виродна мати. Віденьский суд присяглих засудив у вівторок слугу Анну Вінтер на шибеницю за те, що она свою новонароджену дитину зарізала, аби позбути ся еї. Виродна мати призняла засуд.

Фальшивий архикнязь. В справі Мариї Гусман, котру мав увести якийсь аґент живим товаром під покривкою, що він є архикнязь Франц Фердинанд, дістала одна ахеньска ґазета і судова прокуратория в Ессен письма з підписом Мариї Гусман. В тім письмі она повідомляє, що еї чоловік, за котрого віддала ся, не є анї архикнязем, анї аґентом живого товару, анї обманщиком і просить застановити всякі судові кроки. Зрештою Мария Гусман обурена, що праса займає ся еї приватними справами. З листів не можна зміркувати, де она тепер перебуває. Они вправдї надані в Гамбурґу, але прокуратория здогадує ся, що листи написані на морю. Брат Мариї Гусман пізнає письмо своєї сестри. Ессеньска прокуратория застановила вже карне слїдство.

Осїнь. В середу вечером о 7-ій год. 54 мінут загостила у нас офіцияльно осїнь. День і ніч стали рівні. Від тепер люди на північній части землї будуть мати чим раз меньший день, а за те у людий на полудневій части землї буде сонце довше сьвітити. Що-ж до времени, то Фальб передсказує, що в жовтни будемо мати часті доші, але притім буде тепло. Від 10-го падолиста настануть морози і метелицї. Взагалї після Фальба була би осїнь дуже погана. Щасте лише, що Фальб досить часто помиляє ся. Після загальної метеорольоґії мала би по теплім лїтї наступити відповідно лагідна осїнь.

Девятилїтний злочинець. В Кентуки в північній Америцї сповнив девятилїтний хлопець Jesse Gobbin страшний злочин, що викликав загальне обуренє. Украв він своїй матери 65 кр., але крадїж завдяки 12-лїтній сестрі вийшла на яву і недорослий злодїй був належито укараний. Страшною злостию закипів він против сестри і постановив пімститись. О півночи вліз він до спальнї малої сестрички, де з нею спав також єї 6-лїтний брат. На потемки намацав єї горло і перетяв ножем від уха до уха. Страшні стони збудили 6-лїтного брата і малолїтний розбійник утїк з дому. Зловлено его в віддаленю 10 миль поза містом і осаджено у вязници. Хлопчиско сей вже перед тим звістний був яко послїдний шибеник. Раз хотїв підпалити стодолу сусїда за те, що той обив его порядно за крадїж овочів. Одному свому ровесникови всипав аршенику до води, хотячи пімстити ся за се, що тойже набив его в дїточій забаві. Що то з него виросте?

— Підеш! Підеш! — кричить она все своє. — Зараз буде смерть твоя і моя! — І вже їй щось руку здіймає всадити їй барду в голову. — Але дав Бог, що она пішла, і гріх відвернув ся від неї. Кинула она барду під піч на дрова тай утерла піт з чола... ей Боже!

Пятого дня іде она в місто.

Він здогонює еї.

— Дай два банки! — каже їй.

— Не дам.

— Але! — каже, тай ще сьміє ся з неї.

Она нічо.

— Не даш, мой?

— Не дам.

Він сплюнув і засунув капелюх назад.

— Не даш?

— Не дам!

Тогди він їй в лице — трас! на маєш! Сьвіт закрутив ся з нею, потемнів, потемнів — іскри поперед очи перелетіли — упала!

Тогди пірвав він еї за ногу, закинув на плечі, як бесаги, і поніс до дому. Тут гепнув нею на приспу — гинь!

Як пробудила ся она і хотіла встати, видить: встати не може. Нога спухла, болить — хто не знає того болю, нехай не зазнає. — І прокляла она его другий раз. І в добру годину проклала его; сам Бог, чи нечистий всадили їй той проклін в губи, бо він достиг его...

(Дальше буде).

Телеґрами „Буковини“.

З дня 24-го вересня 1897 року.

Берлин. Localanzeiger доносить з Ессен, що сконстатовано ідентичність купця Берендта з мужем Мариї Гусман.

Відень. (*Перше засїданє ради державної*). Коли вчера о 11-ій год. перед полуднем явив ся ґр. Баденї на чолї міністерства в сали парляменту, повитали его Шенерияни іронїчними окликами: „Най жиє творець єдности нїмецкої!“ На завізванє Баденїого перебрав пос. Цуркан яко найстарший віком провід нарад. В короткій про-

мові завізвав палату до єдности і згоди. Коли вніс оклик в честь цісаря, пос. Вольф остентативно не встав з місця, а социялїсти вийшли із салї. В тій хвили увійшов до салї пос. Шаєр. Пос. Цуркан завізвав до вибору президиї. Пос. Перґельт протестує против того і домає ся отвореня парляменту троновою бесїдою. Пос. Цуркан відповів, що се не є річ тимчасового предсїдателя. Повстав страшний галас на лївици. Пос. Ґреґоріґ повідомляє, що в сали є 16 полїцийних аґентів, перебраних за слуґів парляменту. Тогди Вольф кричить: „Будемо мусїли приходити сюди з револьверами!“ Потім прискочив до Баденїого і кричив: „То ти то все зробив! То є лайдацтво. Той Поляк Баденї най іде за проводира гайдамаків в Абруццах!“

Серед страшного галасу відбуває ся вибір президента палати. Коли члени нїмецкого католицкого сторонництва віддають свої картки, опозиция кличе до них: „ганьба!“ Віддано 212 карток, з них були 9 порожні. 203 голосами вибрано поновно президентом палати пос. Катрайна. Сей переберає серед оплесків правиці провід наради. Опозиция робить страшний крик, так що промову Катрайна не чути. Президент заявив, що поручений єму обовязок сповнить совістно і що супроти меньшости буде уступчивий, оскілько на се позваляє реґулямін палати. Звертає ся до опозициї з зазивом, щоби з огляду на повагу парляменту не уможливляла наради. Коли Катрайн вніс оклик в честь цісаря, Шенерер крикнув нїби против Баденїого: „Pereat!“ Опозиция кричала: „Проч з Баденїм! Проч зі зрадниками!“

Опісля вибрано на першого заступника президента знов пос. Абрагамовича, а на другого заступника пос. Крамаржа.

Відчитано письмо президента мінїстрів, в котрім запрошує ся палату до вибору делеґаций, котрий відбуде ся мабуть в суботу.

Опісля наступило відчитанє пильних внесень: Яворского на зміну реґуляміну, про котру комісия має до 14 днів здати справу; нїмецких послів на обжалованя мінїстрів Баденїого, Ґляйспаха, Ґлянца, Білиньского і Ледебура за розпорядженя; социяльних демократів на заведенє загального, безпосередного, тайного голосованя; на внесенє закону о рівноправности всїх народностий і управильненя язикового питаня. Окрім того відчитано ще цїлий ряд пильних внесень з нагоди елементарних нещасть, на чім закінчено засїданє.

Відень. В палатї панів представив Баденї президию. Президент кн. Віндішґрец по короткій промові вніс трикратний оклик в честь цісаря. Вибори до делеґаций мають сегодня відбути ся.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Віднї	[8^{19}]	8^{54} *	12^{32} *	[4^{04}]	$10^{\underline{25}}$ *
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдужені	[11^{48}]	3^{51} *	8^{32} *	—	6^{35} *
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—

з **Глїбоки**

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з **Гадікфальви**

до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	$6^{\underline{12}}$	$8^{\underline{05}}$

з **Гатни**

до Качики, Ґураґумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—

з **Іцкан**

до Сучави	$3^{\underline{27}}$	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}

з **Вами**

до Рус-Молдавицї	$3^{\underline{46}}$	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з **Карапчева**

до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	$6^{\underline{15}}$	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка, другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Віднї, Львова, Снятина, Неполоківцїв	[11^{28}]	3^{20} *	$7^{\underline{57}}$ *	[$8^{\underline{11}}$]	6^{10} *
з Бурдужені, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09} *	12^{12} *	[3^{50}]	10^{00} *
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—

до **Глїбоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	$8^{\underline{00}}$	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до **Гадікфальви**

з Радівцїв	$5^{\underline{42}}$	8^{55}	1^{15}	5^{50}	$7^{\underline{47}}$

до **Гатни**

з Кімполюнґу, Вами, Ґураґумори, Качики	12^{58}	$6^{\underline{25}}$	—	—	—

до **Іцкан**

зі Сучави	$4^{\underline{42}}$	8^{42}	1^{30}	$6^{\underline{30}}$	$8^{\underline{37}}$

до **Вами**

з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	$9^{\underline{05}}$

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до **Карапчева**

з Чудина н. С.	$5^{\underline{55}}$	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

[ ] поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненєм мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.